

רב שלמה שטנצל/סיפור חייו

יוצא מוזיקיטקסט ב־2 במרץ 2025

הולדתו

אימא הרבנית שבע שטנצל מחזיקה את שלמה בידיה ועם רחל ואסתר אחיותיו

הרב שלמה שטנצל נולד בבית חולים הדסה בתל אביב, לאביו הרב יונה שטנצל מייסד לימוד [משנה יומית הלכה יומית](#), ולאימו שבע פיישל בת הרב חיים הלוי פיישל וחגה פיישל לבית ינובסקי.

שנה לפני הולדתו אביו רבי יונה שטנצל הגיע ב 1936 עם אשתו בת שבע ושתי בנותיו רחל ואסתר, מסוסנוביץ שבפולין, באזור 1936, ממש 3 שנים לפני תחילת מלחמת העולם השנייה.

ילדותו

התינוק שלמה נולד ב 15-11-37 י"ב בכסלו תרצ"ח בבית החולים הדסה בתל אביב. באותה תקופה שורר בארץ תקופה קשה של רעב, צנע, ומצב כלכלי קשה. אביו [רבי יונה שטנצל](#), ניסה להתפרנס מפתיחת מפעל קטן לדבק, שקראו "דבק יונה". אימו הייתה חולה, ולא הייתה בקו הבריאות. אביו רוכש דירה ברחוב נווה שאנן 42. הם התגוררו בקומה הראשונה בבניין, הוא היה שכן של הרב פיישל כהן,

• למד בבית ספר סיני.

ילדותו בירושלים

עקב המצב הכלכלי הקשה בארץ ישראל, ומצבה הבריאותי של אימו נשלח שלמה הילד לירושלים, לבית היתומים דיסקין.

בית היתומים דיסקין 1927

המפגש עם האמרי אמת מגור

אביו [רבי יונה שטנצל](#) שעולה לירושלים לבקר את הרבי הזקן מגור בעל "האמרי אמת" לוקח את שלמה הילד, לרבי, ועשרות שנים לאחר מכן מספר אבא: כי לחיצת היד של הרבי נחקקה בזכרונו, כמאורע מאוד מיוחד, היד של הרבי הייתה יד רכה ומיוחדת ומלטפת".

יוזמת המשנה היומית של אביו נודעת לו דרך מודעות ברחוב

תקופה לאחר מכן הוא מתוודע ליוזמתו של אביו לתקן את לימוד המשנה היומית, כאשר הוא מסתובב רגלית ברחובות גאולה מאה שערים הוא רואה את המודעות של גדולי הרבנים, שחתמו ליוזמתו של אביו לתקן את לימוד המשנה היומית. אז הקשר והפגישות עם אביו היו רק פעם במספר חודשים, לא היה טלפון, והנסיעות בין תל אביב לירושלים, זה לא היה כמו היום, והייתה מלחמה בין הערבים על הציר של הכביש בין ירושלים לתל אביב.

תקופת המצור על ירושלים ומלחת השחרור

ילדי כיתתו של הרב שלמה שטנצל כילד עומד בשורה השניה קיצוני משמאל

- בתקופת המצור על ירושלים, הוא שהה כילד בגיל 11 בגבעת שאול בירושלים. מדובר באחת התקופות בחייו, זוהי תקופה, שהוא לא אהב להרחיב עליו בדיבורו על התקופה ששהה בדיסקין.

אולם מה שהוא כן הסכים לספר, על רסיס של פגז שפגע באצבעו והוא נאלץ לעבור תפירה בבית חולים לאצבעו הפצועה. הוא תמיד הראה את האצבע שנפגעה מרסיס של פגז.

- באותה תקופה הוא הולך לו ברחובות גאולה מאה שערים, ונתקל בכרוזים שהפיץ אביו באמצע המלחמה על ייסוד לימוד [משנה יומית](#) שחתמו עליו גדולי הרבנים.
- כשהוא היה בבית היתומים דיסקין, "לא היה לנו מה לאכול במלחמה, נכנסנו אני וחברים לתוך מחנה האצל שהיה ללא אנשים ודי נטוש, חיפשנו אוכל, ואז מצאתי אקדח מונח על השלחן, בהחלטה רגעית של ילד, שמתי את האקדח בתוך מכנסי, וחזרתי לכיוון דיסקין. האקדח הוטמן על ידי ע"י עץ במוסד". עד היום כשהוא מספר את סיפור האקדח הוא מוריד את קולו, על מנת לשתף את הסוד הגדול של האקדח.

מה אכלנו במצור על ירושלים? עלי חובזה

- בימי המצור הוא סיפר לבני משפחתו: "נהגנו לשוטט בשדות בר, ואכלנו עלי חוביזה מאחר ופשוט לא היה מה לאכול" חוביזה נודעה בארץ בכך ששימשה את תושבי ירושלים למאכל בעת המצור והרעב במלחמת העצמאות. היא גדלה בשדות בר, אזורים זנוחים, אך גם בגינות הבתים במלחמת השחרור.

הבחרות בשיבת הישוב- ישיבת תל אביב

שהוא למד בישיבת הישוב סיפר הרב שטנצל, על תעלול של צעיר תל אביבי, זה היה כשנפטר רבי אייזיק שר המשגיח של ישיבת סלבודקא, כל הבחורים נסעו לבני ברק, ואני החלטי גם ליסוע. אבל היה לי אופניים ועל מנת להגיע מהר, החלטתי להחזיק בידית שהייתה מחוברת לאוטובוס, על מנת לנסות להגיע מהר.

ואז האוטובוס הגביר את נסיעתו ביד אחד אני מחזיק את האופניים וביד השנייה את האוטובוס, הרגשתי שאני בין חיים למוות, וזה היה סכנה גדולה, וזה אחת מטראמות הילדות שלו, הנסיעה להלווייה של הרב שר, הסיפור נגמר, שהאוטובוס האט פתאום, ואז הוא הצליח להתשחרר מהמהירות של האוטובוס. זה ברור שפעם שנייה הוא לא ניסה אפילו לחזור על מעשה שובבות זה.

ישיבת תפארת ציון

- הרב שטנצל היה מראשוני התלמידים של ישיבת תפארת ציון הממוקמת ברחוב ירושלים בבני ברק. מרן [החזן איש](#) הרב [אברהם ישעיהו קרליץ](#) היה מגיע מידי

שבוע לבחון את הנערים בימי שישי. והרב שטנצל היה מהתלמידים שנבחנו ע"י גדול התור החזון איש.

ישיבת פוניבז'

שלמה שטנצל כבחור ישיבה

הרב שטנצל נכנס ללמוד ב'[ישיבת פוניבז'](#) בגיל 15.5. נבחן לישיבה ע"י מגיד השיעור בזמנו הרב [דוד פוברסקי](#); שמונה לראש הישיבה לאחר מכן. הישיבה מנתה אז בערך 300 בחורים, את שיעורי המוסר עוד הספיק לשיעורים מאת המשגיח המפורסם הרב [אליעזר דסלר](#).

- לאבא יש מחברת שנשמרה עד הימים האלה, בו כתב את השיחות של רבי יחזקאל לוינשטיין כאשר היה המשגיח של פוניבז'.
- המגיד שיעורים בישיבה היו, הרב שמואל רוזובסקי, הרב אליעזר שך, ועוד.
- חברים מתקופה זו בישיבה, מנהל סמינר הרב וולף הרב זאב וולף.
-

המשגיח של ישיבת באר יעקב הרב שלמה וולכה זצ"ל מעניק את פרס חתן המשנה הארצי לילד פנחס לוינטל משמאלו יו"ר הארגון הרב שלמה שטנצל שליטא בטקס של החידון הארצי לנוער המשנה שנערך בשנת תשל"ג

הרב שמואל הלוי וואזנר נואם באחד החידונים במשניות. עומד מאחוריו מימין הרב שטנצל

הרב ישראל מאיר לאו נואם במבחן ארצי במשניות בשנת 1973, משמאלו הרב שטנצל יושב

מאמר שפרסם הרב שטנצל על רבו המשגיח הרב דסלר בשנת תשי"ז

חבריו של הרב שלמה שטנצל

ר' שלמה, היה מאוד מחובר למשגיח הרב אליהו אליעזר דסלר, והוא הקליט את שיחותיו ורשם אותן במחברת, בכתב מסודר, ולאחר 3 מפטירתו פרסם מאמר.

כ"ה טבת מזכיר לתלמידי הישיבות דבר, הלב מתחלחל קמעא, ביום זה, וכשמתבונן בדבר עולה לפניו דמות דיוקנו של ר' אליהו אליעזר ז"ל הזכרון מתרענן וכחטף מבריק במחשבה, "כבר שלוש שנים"! הן, עברו ג' שנים מפטירת הגה"צ ר' אליהו אליעזר דסלר זכרונו לברכה, לחיי העולם הבא תשי"ד.

רבי אליהו אליעזר ז"ל היה מקורי בכל הליכותיו, הוא מזג בקרבו שתי שיטות, שהיו נראות למנוגדות, את המוסר עם החסידות. את הקבלה עם המידות, את השמחה עם העיון הנוקשה, דרכו בעבודת השם היתה בעיון מעמיק, בכל מוצא שפתיו, אפילו שיחה חטופה, העלתה את ??? חזון ??? מחשבתו, כל תנועה ה' מדודה אצלו, ובמרכז עמדה הארת פניו, שיחתו התנהלה עם כל אחד, כפי דרגתו, ורכז את כל מחשבתו הגאונית, למצוא דברים ההולמים במיוחד, ומתיישרים על לב המדבר.

- רבנו ז"ל, אף שעל כתפיו נשענו עשרות מוסדות, באנגליה ובארץ שהודרכו על פיו, וגם כאלה שקיומם הגשמי סופק מרבנו, נוסף לאלפי תלמידיו שהתכתבו עמו, בעניינים השונים, בכ"ז הצליח לשמור על השלווה, ולהגות רעיונות בעמקות נפלאה. ולחדש ולכתוב אלפי מאמרים, החובקים עולם ומלואו, יחד עם בקיאות עצומה בנגלה ובקבלה, יחיד ומיוחד ה' רבינו, בשיטת המוסר שהתחנך בקלם, מחשבתו תמיד ה' טהורה וברה, הגה כל דבר בעומק ומחשבותיו היה סדורות לפני בבהירות, השיחות שנשא בישיבה, היו מושכים ומשכנעים, לא רק מהתוכן הגדוש אלא אף מסגנונו המלוטש והעשיר שנאמרו בשפה ברורה ובנעימה המאפיינים את שלמותו.

רבינו ז"ל היה הוגה דעות גדול, אחד מאדירי התורה ומוסר, תארו ואמר עליו שיחיד הוא בדור, אשר גישתו המיוחדת, יכולה לעשות ל"מורה נבוכים" של דורנו, מספרים כי עשרות רבות נעשו בעלי תשובה בטיפולו בהם, כח השכנוע שלו ה' עצום, הכרתו את בעיות התקופה, וידיעותיו את העולם, סיעה בידו לתת תשובה, לכל הפונים אליו.

לכל אחד נשא פנים, ייעץ והדריך בהארת פנים ובחיבה, כמעט כל חייו היו קודש, להפצת תורה, יום וייסד ישיבות ות"ת בלונדון בגיטסהד ומצ'סטר, נסע על פני ימים לחנך ולהפיץ מעיינות המוסר, ודווקא בהתלהבות חסידית, לא נח ולא זע עד שראה את פרי עמליו במלוא קומתו

ההצלחה האירה לו פנים, בכל דרכו הארוכה בשטחי המחשבה בדבור והמעשה, חונן גם בכשרון כתיבה, זכה להשאיר אלפי מאמרים, אשר נתונים הדרכה אף לאלה שלא הכירוהו.

חלק מהמכתבים יצאו ע"י תלמידיו בספר "מכתב מאליהו" נחטף מהשוק ועתה יצאה מהדורה שני'. כמו כן עומדים תלמידיו בלונדון להוציא חלקים נוספים מכתביו הרבים.

התקופה המיוחדת של ישיבת באר יעקב

הרב אורי וייסבלום מימין עם הרב שלמה שטנצל

מימין לשמאל הרב שלמה שטנצל הרב שלמה וולבה הרב שרגא גרוסברד מבחן ארצי לנוער במשנה

- כשנכנס לישיבת באר יעקב באזור תשי"ז 1957

מדובר בתקופה שהיהדות החרדית מנתה כמה מאות תלמידי ישיבה בכל רחבי הארץ היה מדובר בציבור קטן מאוד, שכולם הכירו את כולם.

- "הרב וולבה דאג לנו כמו ילדים" אמר אבא בהזדמנויות שונות.

"מדובר בתקופה שעיצבה אותי, והשפיעה עלי בצורה העמוקה ביותר על אישיותי" אמר אבא במשך שנים, שהוא נזכר בערגה על התקופה של ישיבת באר יעקב.

- עד היום יש מחברות שהוא כתב את השיעורים ושיחות המוסר של הרב וולבה, חלקן הם מכתב ידו של הרב וולבה עצמו.
- בין אבא, להרב וולבה היו חלופות מכתבים, במשך מספר שנים לאחר שעזב את הישיבה. המכתבים האלה קיימים עוד.
- החבר הטוב שלו מהישיבה בתקופה ההיא, הוא הרב אורי וייסבלום המשגיח של ישיבת נחלת הלויים, הוא היה חבר חדר שלו, וגם לאחר חתונתם הם גרו באותו הרחוב בבני ברק, ברחוב אהבת שלום.
- בליל שבת, אבא היה מתפלל בבית הכנסת שנמצא במעלה המדריגות, של תלמוד תורה אמת בבני ברק ברחוב דבורה הנביאה, שם היה פוגש את יוצאי ישיבת באר יעקב כולל הרב אורי וייסבלום, הרב ישראל קליינר ראש ישיבת בית הכרם, המשגיח הרב יעקב גוטמן זצ"ל, הרב אליקים פשקס, הרב שריאל רונברג, הרב משה שפירא, יהושע בלוק, ועוד. אבא היה מידי מספר שבועות, אומר שיעור בין קבלת שבת למעריב.

הרב אורי וייסבלום (משמאל) עם הרב שלמה שטנצל

- ראש הישיבה היה הרב משה שמואל שפירא, אבא שר מידי שבת, את הניגון של שרבי משה שמואל הלחין, שירו שירו לו, זמרו זמרו לו. בהגייה הליטאית, שירו שירו לייא= זמרו זמרו לייא.
- אבא סיפר לאביגיל שהוא קיבל רשות מהרב וולבה ליסוע מידי שבוע לשמוע את שיחתו של ר חצקל לוינשטיין בפויניבו'
- לא היה כסף וחומריות, אבל הרוחניות הייתה בשמיים.
- אבא סיפר שהיה לו זוג גרביים אחד, ועם זה הוא השתמש כל השבוע זה הייתה תקופת עוני גדולה.
- בתקופה שאבא היה בישיבה, זה היה שנים של מיצוי עצמי" היו 60 בחורים. היה קשור מאוד לרב וולבא.
- חברים טובים מזמן הישיבה אורי וייסבלום. פנחס גליק. זאב וולף. פרנקרייך, ירחמיאל בוייאר, הרב דוד שמידל, הרב משה הורביץ זצ"ל שגר ברחוב יהודה הלוי. הרב שמחה כהן .

- שהיה אבא בחור, באמצע ליל יום כיפור באמצע התפילה, אבא זיהה אש דולקת בחצר הישיבה של ישיבת באר יעקב, ואז התברר כי הפנימייה של הבחורים עולה באש. ואז כל הישיבה הגיעה למקום.
- הוא סיפר לאביגיל, שהוא קיבל מרבי משה שמואל שפירא: "הסבלנות שלו הייתה נפלאה" הוא היה מאוד בעל ייסורים שהיו יוצאים מהישיבה היו שומעים את הניגון של ר' משה שמואל, זה היה ניגון של בעל יסורים זה היה ניגונים וקול מיוחד מעולמות אחרים.
- ברשימותיו מתקופה זו כתב רבי שלמה: "היכנסי לישיבת באר-יעקב הק', בהשגחה פרטית נתגלגלתי לכאן. המשגיח בישיבה מו"ר הגה"צ רבי שלמה וולבה שליט"א שמוכר בארץ כגדול המחנכים בישיבות, זכיתי להתקרב אליו והסיר ממני הרבה מהמבוכה והבלבול ולימדני להכיר את עצמי; שיחותיו הכלליות והפרטיות מלאות אמת ונכנסות לליבי. גם משיעוריו של ראש הישיבה הגאון רבי משה שמואל שפירא שליט"א ממשיך שיטת 'בריסק' הייתה לי עלייה, וכוח החידוש המסודר בשאיפה לאמת הולך וחודר בי". בהזדמנויות רבות היה מספר על ההתעלות וההתרוממות שחווה במהלך תקופתו ב"באר-יעקב": "לא היה כסף וחומריות, אבל הרוחניות הייתה בשמיים. התקופה הזו עיצבה אותי והשפיעה על אישיותי בצורה העמוקה ביותר."
- הרב שטנצל הגדיר עצמו תלמיד מובהק של הרב וולבה, ואף ניהל עמו במשך שנים חלופת מכתבים ענפה בשלל נושאים. אחד המכתבים מלמד על ענוותנותו העצומה של הרב וולבה: "שלום ורוב ברכות לידי"נ הרב ר' שלמה שטנצל שליט"א, ותודה חמה מעמקי ליבי על כל הטוב שגמלת איתי, הן במאמר היפה שלך והן בכל הפעולה לפרסם הספר בשאר העיתונים! אך אחת כאב לי, שהרבית עלי תארים שאינם מגיעים לי כלל, והנני מתחרט על שלא ביקשתי ממך מראש שלא לכתוב עליי שום תואר חוץ מ"הרב", שגם תואר זה מגיע לי אך בקושי, ונחמתי היחידה היא רק במה שהקוראים ידעו לקרוא הראשי-תיבות "הגה"צ" אל נכון, וכפי שהתבטא מרן הג"ר חיים עוזר גרודזנסקי זללה"ה בכגון דא, ד"הגה"צ" הם ראשי תיבות ל"הגב הצבוע", ואם כך גורסים – לצערי נכון הוא. והנני תקוה שהספר הזה יהיה לתועלת לרבים..."
- במכתב תנחומים על פטירת אביו כותב הרב וולבה לתלמידו האהוב: "שלום רב וברכת גמר-חתימה-טובה לך, ר' שלמה ל"ה היקר שליט"א. זה עידן עידינים שאני רוצה לכתוב אליך, וכה טרוד אני תמיד עם הישיבה ועם דברים צרדיים שלא אספיק לכתוב המכתבים הנחוצים ביותר. עוד אחרי פטירת אביך היקר זללה"ה רצייתי לכתוב אליך ולא עלה בירי. רצייתי לנחם אותך על נפש יקרה זו שבעת-מעשים ושבעת-ייסורין שהלכה לעולמה. מי כמוך מרגיש ויודע מי הוא היה ומה היה לך, אב ואם בבת-אחת! אולם, ר' שלמה ל"ה, ירושה יקרה מאוד ירשת ממנו: הדאגה לכלל ישראל וגישה נכונה לפעול למענו – תהיה זו הנחמה הנכונה וגם הזכות הגדולה לאביך זללה"ה כשתשכיל להשתמש בירושה זו, לעשות דברים נחוצים לכלל בטוב טעם ודעת בשעה נוראה זו שהיה אפשר לעשות כל כך הרבה

ואנו עושים כל כך מעט, להפיץ אור תורה, בין כל אלה הרוצים לראות אור זה! ויהי נא רצון שתצליח מאוד, הן בלימוד ועלייה בתורה ויראת ה', הן במעשים, ובביתך היקר תמצא נוחם בבניינו."

ישיבת חברון

הבחור שלמה שטנצל מימין עם אביו רבי יונה משמאל

אבא נכנס ליישיבת חברון, באזור תש"כ, אז ישיבת חברון הייתה ממוקמת *בגאולה, עוד לפני שהתפצלה.

לפי מה שאבא סיפר: זה הייתה תקופה יפה, אווירה מאוד טובה, כל אחד דיבר עם כל "החשיבות"... האווירה החברתית הייתה נפלאה, האווירה הירושלמית, של חסידות תולדות אהרון, (הראב ארהלך),

- באותה תקופה הוא אירגן קבוצות של בחורים שרצו לשמוע 'שמוע'סים' פרטיים ממרן המשגיח הגה"צ רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל. לימים תיאר את שיחותיו של רבי חיים: "דבריו נאמרו בשפע עצום ובתמציתיות, כמעין אדיר הנובע בטהרה. חותמו המיוחד של מרן טבוע היה על כל חידוש וחידוש, וכל כולו היה – התרגשות בלתי פוסקת!". בשנים אלו התקרב רבי שלמה לגדולי תנועת המוסר דאז: מרן הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצוק"ל, מרן הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצוק"ל, מרן הגה"צ רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל, מרן הגה"צ רבי מאיר חדש זצוק"ל ומרן הגה"צ רבי שלמה וולכה זצוק"ל. היה מרבה לשמוע את שיחותיהם ומעלה אותם על הכתב.

חברים מהתקופה ההיא, היה צבי צביאלי, אברהם רביץ, ועוד.

- באותה תקופה אבא מאוד התקשר עם הרבי מגור הבית ישראל, אבא היה הולך לטישים של הרבי, והתקשר מאוד עם הרבי. תמיד אבא מצטט את הרבי שאמר לו: מדארף אהבן גיטא חבירים" (צריך שיהיה חברים טובים). זה היה אחד מהמסרים הקבועים שאבא שמע ממנו.
- הוא יצר קשר גם עם הצדיק הירושלמי רבי אריה לוי זצ"ל, ואף נהג לספר על כך אנקדוטה מעניינת: "כאשר הייתי נכנס אל רבי אריה לוי, הוא היה מכבד אותי לשחות מים; אלא שרבי אריה חי בעניות מרודה והמים הוגשו בתוך צנצנות ריבה ריקות! אלו היו כוסות השתייה בביתו של רבי אריה. כך היו החיים אז".
- שאבא נפגש עם בחורה לפני הפגישה עם אימא, אבא הלך להתייעץ עם הרבי מגור הבית ישראל, הרבי מגור פסק "לבחורה הזו לה יהיו לה ילדים" והבית ישראל גם הוסיף לא! לא! וסיים: "היא לא תאריך ימים". אבא מאוד רצה את השידוך והוא שוב גער בו לא יהיה לה ילדים ואבא בסוף לא התחתן עם אותה בחורה. לאחר שנים התברר כי הנבואה של הבית ישראל התגשמה, לאותה בחורה לא היה ילדים והיא נפטרה מוקדם.

קבורת האצבע של ד"ר שפירא מסיביר

זו הייתה נסיעה שגרית של אוטובוס אגד, בירידות מהקסטל מירושלים לתל אביב. הרב שלמה שטנצל (היום יו"ר ארגון המשנה וההלכה היומית), היה תלמיד ישיבת חברון בשנת תשכ"א, הוא התיישב באוטובוס, והחל לפתח שיחה עם היושב לידו.

היהודי שישב ליד הרב שטנצל, היה יהודי שקמטי הסבל על מצחו הוכיחו שהאיש עבר כמה דברים בחייו. ואז הוא סיפר שהוא גר ברמת השרון, אולם מוצאו

מרוסיה, והוא חוזר כעת מירושלים משליחות סודית ומסתורית.

הרב שטנצל החל להסתקרן ושואל אותו "וואסט מאכט האייד אין ירושלים? (מה עושה יהודי בירושלים?) והיהודי מרמת השרון החל לגלגל את סיפור חייו "אני הייתי במחנות עבודה בסיביר אתה יודע שמת הצורך לנין ב 1924 עלה לשלטון צורך גדול ליהודים בשם סטאלין שהחליט להפוך את רוסיה למדינה קומוניסטית. היהודים שעסקו בהרבצת תורה ויהדות, הוגלו לעבודות כפייה ומחנות עבודות בכפור העז של סיביר. יהודים רבים שהוגלו לשטח של סיביר, מתו בעקבות הכפור הנורא של המקום".

היהודי מרמת השרון, החל להתרגש, האוטובוס, החל להשמיע קולות רועמים מחזרים, אולם ההתרגשות שלו עלתה, אני לא מספר לך את כל הסיפור חיי שלי בסיביר., אבל רק שתבין את הרקע שאני מגיע אליו. אתה צריך להבין שברוסית המילה "גולאג" זה מילה שכל יהודי חשש להגיע אליו, שזה מחנה כפייה שהרוסים שלחו אותי לשם.

ואני הצלחתי לשחד את אחד מקציני המחנה הרוסים, להביא אותי לשחרור מוקדם מהמחנה. אני כבר תכננתי את המטרה המרכזית שלי להגר לארץ ישראל. לא סיפרתי לאף אחד שאני עומד להשתחרר. אבל כשבאתי לרופאה היהודי של המחנה ד"ר שפירא החלטתי לשתף אותה בסוד הכמוס שחל השחרור שעומד להתקרב. "ד"ר שפירא התרגשה מאוד שאני עומד להשתחרר מהמחנה של סיביר, וביקשה ממני בקשה אחת, "לפני שאתה עוזב את המחנה, אנא תגיע אלי אני רוצה למסור לך חבילה".

לא הצלחתי להבין איזה חבילה היא רוצה למסור לי, אבל הבטחתי לה להגיע אליה יום לפני השחרור.

כשהגעתי למרפאה שלה יום לפני השחרור, היא הכניסה אותה לחדרה, והיא הייתה נראית מאוד מרוגשת, היא ביקשה ממני להמתין על מנת שהיא תביא לי את החבילה שלה. היא נכנסה למעבדה שלה, ואני יושב וממתין והיא לא מגיעה, חלפו להם, דקה, חמש דקות, אני מסתכל על השעון, והיא לא חוזרת, אני כבר הייתי די לחוץ להבין מדוע היא לא חוזרת, ואז היא פותחת את הדלת: ואני רואה אותה חבושה בידה. לא הבנתי מה קרה? ואז היא מושיטה לי בהתרגשות, חבילה קטנה, והיא מוסרת לי אותה. והיא אומרת

לי "את החבילה הזו תביא לארץ ישראל ארץ הקודש". אני מנסה להבין מה היא רוצה, ואז היא כבר הסבירה את פשר החבילה, "אני יהודייה פשוטה, אני יודעת, שאני יישאר לעבוד במחנה, ואני ימות כאן. אני לא מוכנה שלא תהיה לי קבורה יהודית. אני לפני מספר דקות חתכתי לעצמי את האצבע שלי, על מנת שחלק מגופי ייקבר בקבורה יהודית. בצלוחית הזו יש חומר בשם פורמלין שאמור לשמר את האצבע שלא יתקרב בדרך. אנא ממך תקבור את האצבע שלי בישראל בקבורה יהודית". היהודי ברמת השרון, החל לבכות באוטובוס, והאנשים מסביבי לא הבינו את פשר הבכי. ואז מסיים את סיפורו לרב שטנצל: "עכשיו אני חוזר מירושלים מהשליחות המסתורית לקבור את האצבע של ד"ר שפירא בהר הזיתים, ואני בטוח שממסירות הנפש שלה היא תקום לתחיית המתים, אני לא יודע עם מבחינה הלכתית היה מותר לה לעשות את המעשה הקיצוני הזה, אבל זה מראה על המסירות העצומה והתמימות ומסירות הנפש היהודית". הסיפור הזה פורסם בעיתון מעריב. מצ"ב קישור על הסיפור

http://www.ranaz.co.il/articles/article496_19661117.asp

הפעילות בפעילים יד לאחים בזמן ישיבת חברון

פעילי יד לאחים של הפעילים בפעילות נראה שם הרב שלמה שטנצל מראשי יד לאחים

פעילות של הרב שלמה שטנצל בארגון יד לאחים פעילים

הוסיפו כיתוב כאן

הוסיפו כיתוב כאן

- את החיידק של הפעילות הציבורית, אבא החל ביישיבת חברון, הוא החל להתנדב בפעילים יד לאחים. הוא וחבר הכנסת לשעבר הרב אברהם רביץ היו מאוד דומיננטים בחלק ההסברתי והיוזמות של הפעילים. התקופה של הרב רביץ והרב שטנצל, זהו השיא של הארגון.

איש התקשורת הרב ישראל גליס מספר: היו פעילים שמושבתים עקב רכב שהיה חסר לנו. לא שום רכב באזור. פתאום מיש הוא גורר רכב פולקסווגן לפעילים. ומי מביא את הרכב, זה היה הבחור שלמה שטנצל. אתה חייב להבין לא מדובר בתקופה שהיו רכבים כמו היום. זה היה תקופה שרכב זה היה נראה כמו מטוס. ור שלמה מנחית רכב וביחד עם מנשה הוס, הוא מביא את הרכב שאני לא יודע הד היום הזה מאיפה הוא הנחית את הרכב. ואנשי השטח של הפעילים היו בהלם מאיפה נחת להם הרכב. רבי שלמה, אמר לכולם "קחו את הרכב ואת המפתחו צאו לשטח".

- עוד מספר הרב ישראל גליס: בעניין הריסת בית הכנסת הגרוזיני

ניסו להרוס בית כנסת, הוא פתאם בא וצועק לפעילים, "הורסים בית כנסת של גרוזינים באשדוד, חייבים לעצור את זה!". והוא הוציא את חברות השטח של הפעילים. זה היה באשדוד בית כנסת לבנים. בתשל"א. הייתה עלייה גדולה מאוד, בית הגרוזינים ניסו להרוס את אווירה מאוד

המכות של יעקב שריד אביו של יוסי שריד את עולי טונים הדתיים

ציטוטים מיומניו של הרב שטנצל: "עולים חדשים מטוניס כולם דתיים, שבקשו חנוך דתי ולא נתנו להם, באותו זמן עמד בראש משרד החנוך והתרבות יעקב שריד (שניידר) אביו של ח"כ יוסי שריד מרץ, שריד מנכ"ל משרד החנוך סירב לקבל את העולים. לאחר המתנה של מספר שעות כ-50 עולים שבאו באוטובוס הם עלו ללשכתו והח"מ נתלה אליהם, ניסו להכנס ללשכתו, שריד שאלם מה רצונכם, והם אמרו אנו רוצים בית ספר דתי, יעקב שריד קם בזעם ובכעס, רץ לחדרים וציווה לקחת מקלות ולהכות על גולגולות הטוניסאים, הם ריצצו את הראשים, והללו עם הברטים על הראשים נסו.

כך פקד לקרוא את משטרת מפא"י (ישראל) לעוצרם על השגת גבול, ונעצרו שלושה מתוכם. הח"מ ראה במו עיניו כיצד יעקב שריד – המנהל הכללי של משרד החינוך והתרבות יוצא אל המפגינים הדתיים שניכפה עליהם חינוך אנטי יהודי ואנטי דתי, והוא פקד על פקידי לקחת מקלות אלות ברזלים, חגורות וכל חומר חבלה אחר, וציווה עליהם לנכות מכות מוות ביהודים, יעקב אבי יוסי שריד ששנאת מוות מאיימות בעיינו עמד בראש הפוגרום, הוא ריצץ ראשים יהודיים במקל שבידו הוא הוריד בעוצמה ופיצח גולגולות לקול הזעקות המחרידות של המפגינים היהודים הדתיים, כאשר חלקם הגדול היה זקוק לטיפול רפואי דחוף, הוא קרא למשטרה ולא הירשה שניתן להם עזרה רפואית.

הח"מ (הרב שטנצל זצ"ל) מוכן להעיד על כך יחד עם חבריו על כל מערכת הטירור שניהל שריד נגד החינוך הדתי, העם היהודי פצוע, המשפחות נקרעו מילדיהם ע"י הדמוקראט אבי הדמוקראט השרדים, 500 ילדי תימן נעלמו ע"י השמאל הם נחטפו מן התימנים ומעדות המזרח, שהם כידוע סוג ב', החי זכות הקיום שלו הוא רק כדי לשרת את השמאל האשכנזי סוג א', לעשות עבודו את העבודה השחורה, לספק לו ולהוליד ילדים למענו, להיות "בשר תותחים" כדי לנהל את מלחמות השמאל, עתה כאשר גם לימין יש כח – אין צורך בצבא, וצריך לתת הכל לערבים, השמאל רוצה לברוח עם הקיבוצים לאמריקה, אך אין פטנט כיצד להרים את אדמת הקיבוץ.

שימש בתפקיד ראש ישיבת פורת יוסף רחובות

הרב שטנצל מונה ע"י הרב בן ציון אבא שאול לראש הישיבה של השלוחה ברחובות. הוא שימש מספר שנים בתפקיד ראש ישיבה.

תשכ"ז מגיע החתונה

הרבי מסוכטשוב-רדומסק הרב מנחם שלמה בורנשטיין מימינו בשמחת חתונתו

היה עד תשכ"ז למד בחברון שזה היה החתונה.

- הסופרת רמה פינקל, הייתה השדכנית בין אבא לאימא. אבא היה חברונר מצד אחד, אבל נשמה חסידית מצד שני, את האווירה של חסידות רדומסק של אביו **רבי יונה שטנצל** הוא ספג בביתו, ואימא נחמה בת **הרב משה לינשה** בת לרב חסידי מחיפה, זה די התאים, אימא למדה בירושלים וחיפשה את השילוב של חזות ליטאית, אבל נשמה חסידית.
- החתונה נערכת באולמי היכל השמחה בבני ברק, המסדר קידושין היה הרבי מרדומסק שנהרג לאחר מכן בתאונת דרכים הרב מנחם בורנשטיין זצ"ל ומאז חסידות רדומסק הפסיקה לתפקד וללא רבי ואדמו"ר.

המעבר לחיפה

אבא ואימא עברו לגור בחיפה. בהתחלה גרו ברחוב הפועל בשכונת הדר הכרמל ואחרי זה גרו ברחוב ברזילי ליד דודה ריבה. הילדות הגדולות נולדות, אביגיל ומרים. אבא לומד בכולל של הרב שפירא בחיפה ברחוב התשבי 90, ומשמש בעבודה צדדית, בתפקיד מזכיר של בית דין של הדיין המקובל הרב יואל קלופט זצ"ל בחיפה. שהיה חוזר הביתה, אימא מספרת הוא לא היה מספר שום דבר שהתחולל בתוך הבית הדין. הוא דיסקרטי, ולא סיפר על הרכילות העסיסיות שהתרחשו בתוך אולם בית הדין. בחיפה נולדו 2 בנותיו הראשונות, רחל אביגיל, ומרים.

אביו נפטר ועובר להתגורר בבני ברק

- אביו חבר הנהלת הרבנות הראשית **רבי יונה שטנצל** נפטר י"ט תמוז תשכ"ט, בית הדין מצווה את ראש המועצה הדתית פנחס שיינמן למנותו במקום אביו, אך שיינמן סירב לבצע את הוראת בית הדין הרבני העליון.

בינתיים הוא מתגורר ברחוב תורת חיים 2 בשיכון ויזניץ.

הראשון שהמציא מבחנים פומביים לילדים במשניות

הרב שטנצל, איש יצירתי ולא שגרתני, החליט שעל מנת להחזיר את לימוד המשניות שאבא שלו התחיל בלימוד שתי משניות ליום שהתאים יותר למבוגרים, הרב שטנצל מבין שהילדים שהם דור העתיד, שם הוא מרכז את מיטב הארנגיה שלו. הוא מייסד שתי תחרויות ארציות לנוער במשנה, במגזר החרדי הוא משיק את תחרות חתן המשנה ובמגזר הדתי לאומי הוא משיק את תחרות אלוף המשנה לעורך המבחנים במשניות. הוא ממנה פדווג ידוע הרב צבי ליבמן זצ"ל שערך את המבחנים בכתב והמבחנים בע"פ. הרב שטנצל מתחיל לגייס תלמודי תורה מכל רחבי הארץ לרעיון של הכתרת חתן המשנה, ולצורך זה הוא נפגש עם עשרות מנהלי תלמודי תורה מובילים ברחבי הארץ על מנת לגייס אותם לרעיון המבחנים הארציים לנוער במשנה. חידונים אלו עוררו עניין ציבורי רב וזכו לסיקור נרחב בעיתונות התקופתית.

מבין המשתתפים בהם מכהנים כיום רבנים, ראשי-ישיבות ויושבי על מדין, כאשר רבים מהם זוקפים את עלייתם הרוחנית לזכות המבחנים שהמריצו ועודדו אותם לשנן את תלמודם שוב ושוב ולהגיע להישגים גבוהים. ההצלחה הכבירה של הרעיון הולידה בעקבותיה מאות חידונים פומביים נוספים על תכנים תורניים שונים ומגוונים.

הרה"ג רבי אליעזר יטקובסקי יו"ר ארגון "אנחנו וצאצאנו" סיפר, כי את ההשראה לכל הפעילות שלו הוא שאב ממבחני המשניות של הרב שטנצל שהשתתף בהם כילד.

בחידונים השתתפו גדולי וחשובי הרבנים (בהם: חכם יהודה צדקה, רבי שלמה וולבה, רבי שמואל הלוי וואזנר, רבי שלום שבדרון, רבי משה שמואל שפירא, רבי נסים קרליץ, רבי חיים שאול קרליץ, ועוד רבים). באחד החידונים שנערך ב'בנייני-האומה' בירושלים, לחש הרב שבדרון באוזניו: "איך ויל זיין מיט דיר און גן עידן" (אני רוצה להיות איתך בגן עדן). הרב שטנצל ענה לו בתגובה: "אני עוד אזכיר לכם את זה..."

עין-יעקב יומי

הוא גם פעל להקמת סדר הלימוד היומי בספר 'עין יעקב' על אגדות הש"ס. תכנית "העין-יעקב היומי" כוללת לימוד יומי של שני דפים במהדורת "וילנא", כך שניתן לסיים את כל חמשת חלקי 'עין-יעקב' בתוך כשנה וחצי.

יוזמת הרב שלמה שטנצל לשדר את כניסת השבת בשידורי קול ישראל בימי שישי

- שדרני קול ישראל הקימו מחאה מול מנהל קול ישראל בזמנו גדעון לב הרי וסירבו לבצע את חמתו של הרב שלמה שטנצל שצ"ל לשדר את כניסת השבת בתחנת הרדיו רשת ב של קול ישראל מידי יום שישי. היוזמה של הרב שטנצל נולדה בפנייתו שפנה אל מיכה ינון ששימש כסגן יו"ר רשות השידור, מינוי של שר החינוך זבולון המר, ויום את שידור כניסת השבת בקול ישראל המשודרת מדי יום שישי בשעה 3 בצהריים, שדרן חדשות, שדרני ועורכי החדשות בקול ישראל הרימו רוח מחאה, גדעון לב הרי, הורה לעובדים לשדר, ולבצע את החלטה הנהלת רשות השידור, אולם חודשים ארוכים עוכבה הביצוע עקב שדרנים אנטי דתיים שעבדו בזמנו בקול ישראל. היוזמה של הרב שטנצל עוכבה חודשים ארוכים. בעקבות מסע לחצים שהפעיל הרב שלמה שטנצל מראשי הוועדה למען השבת, כתבות בעיתונים, שאילתות בכנסת שהגיש הרב מנחם פרוש, שודר בסופו של דבר כניסת השבת, טומי לפיד, הרב אליהו רפול, הרב צבי גלסנר, הרב מרדכי ויכלדר, חילולי השבת בתחנה המרכזית הישנה בתל אביב, רבי יונה שטנצל יזם הפגנות במשך תקופות ארוכות על סגירת התחנה המרכזית בשבת. הוועדה למען השבת

ב 29/12/87 שוב הופסק שידור כניסת השבת ברדיו, הרב שטנצל הקים קול מחאה וכתב: "הוועד המנהל של "שידורי ישראל", החליט לפני 4 שנים ע"פ יוזמתו של יו"ר הוועד המנהל עו"ד מיכה ינון, לשדר כל יום שישי בשעה 3.00 את זמני כניסת השבת, כידוע כמעט כל עורכי החדשות ב"שידורי ישראל" הינם שמאלנים קיצוניים אנטי-דתיים, המשסים את העם נגד היהדות והיהודים הדתיים, עורכים אלו סירבו בזמנו לציית להחלטה בטענה של "כפייה דתית", למרות שב-95 אחוז מבתי היהודים בארץ מדליקים נרות שבת, הם סירבו לספק מידע הדרוש לרוב רובו של העם היהודי, נותן לחמם, פקידים ברשות השידור ה"ממלכתית", הח"מ ועוד יהודים לחמו כדי שמידע זה של הדלקת הנרות יגיע למיליוני היהודים, כולל אנשי צבא, ולא הרפו, עד שמר ינון הצליח והם החלו לשדר את אותם מילים "מאיימות" על השמאל והכפירה, אכן כוחות החושך רועדות מאורן של נרות השבת, על אפן וחמתן של אשי מפ"ם ר"ץ והשמאל".

הקשר שלו עם הרב חיים גריינמן

בחתונתט של חתנו הרב יוחנן סילמן

הרב שטנצל היה בן בית, אצל הרב חיים גריינמן, וחלק גדול מהפעולות הציבוריות של הרב שטנצל הכל נעשה, תוכנן בביתו של הרב חיים גריינמן. הוא גם נהג לקחת ברכבו את הרב חיים גריינמן לחופה של תל אביב בשעה שש בבוקר שעת בוקר מוקדמת שלא היו אנשים בחוף שרתון.

הקשר שלו עם הגאון רבי גשטטנר זצ"ל

מידי שבת היה מתפלל בעיקר בלילות השבת, בבית הכנסת של הגאון רבי נתן גשטטנר. כמו כן היה יושב בביתו של הרב גשטטנר ברחוב דבורה הנביאה בבני ברק, בשיעור חומש רשי וביעור שהיה אורמ הרב גשטטנר בביתו לקומץ אנשים.

הקשר שלו עם הרב שך

הקשר שלו עם הרבי משה מרדכי בידרמן הרבי הזקן מלעלוב

אביו רבי יונה שטנצל היה חברותא של רבי משה מרדכי בידרמן. הוא למד איתו חברותא בשיבה בקרקוב ומאז הקשר בין רבי יונה אביו בין הרבי מלעלוב היה קשר חזק. רבי יונה היה יושב בטיש של הרבי מלעלוב בתל אביב, וגם רבי שלמה בנו, המשיך את הקשר עם רבי משה מרדכי והיה נוסע לנסיעות למירון בשבת בהעלותך השבת של חסידי לעלוב במירון, וגם היה נכנס מידי פעם לבית הכנסת של הרבי בשיכון ה בבני ברק. לאחר פטירתו שמר רבי שלמה שטנצל את הקשר עם בנו ממשיך דרכו רבי שמעון בידרמן זצ"ל

הוולבו הצוחקת הישנה של הרב שטנצל הסיעה רבים מגדולי ישראל

.Volvo 121 4 portes de 1965 au Rallye Historique de Kitzbühl

במשך שנים הכירו תושבי בני ברק, את הוולבו המחייכת של הרב שטנצל שנהנה להסיע את גדולי ישראל ברכבו. תמיד הוא מוכן להציע מזמנו לקחת את הגאון רבי מיכל

פיינשטיין, אבא שהיה לו וולכו ישנה, במשך הרבה שנים, בצבע לבן, תמיד בתחנות של 54 ו 62 שמח לאסוף אנשים שמיהרו לביתם ולא יכלו להמתין לאוטובוס.

- את הרב שטיינמן במכונתו ליעדים שונים.
- את השנורר הידוע הרב דוד לייב שוורץ
- את הרב שך עוד לפני שהיה לו נהג צמוד.
- גם בתחנות האוטובוס של 54 ו 62 תמיד נהנה לאסוף יהודים שמיהרו להגיע לביתם.

הקשר עם הרב רפאל סולובייצ'יק לגבי המאבק נגד ניתוחי מתים

מאחר ואבא לא בקו הבריאות, את המידע על מה שהתרחש בניתוחי מתים שמעת מאיש התקשורת הרב ישראל גליס: היינו מתכנסים בביתו של הרב רפאל סולובייצ'יק ברחוב שטראוס, הגיעו לשם ידידיה וינר, משה פרנק, יהושע לפידות, מנחם גרילק. הרב שלמה שטנצל זוהי הייתה הממשלה והקבינט המעשית שקיבלה את ההחלטות במאבק ההיסטורי על ניתוחי מתים. זה היה בערך באזור בשנת תשל"א. אנחנו היינו המתכננים, ועשינו טרנס מוחות ומשם יצאו הדברים לביצוע.

- הרב גליס: היו אנשים שיצאו ללחוץ על הפוליטיקאים מנחם פרוש ושלמה לורנס. מצד אחד. צד שני היינו מלחיצים את העדה החרדית לצאת בהפגנות ובשעות הלילה המאוחרות הבנדיטים בשטח היו יוצאים לפעולות שטח לעשות חשאים... ולשגע את הפתולוגים שהרב שטנצל היה מדבר עם כלי התקשורת הוא היה אומר "זה גועל נפש זה נגד שיטת הרבנים, ואנו שוללים את כל האלימות" ומצד שני אחרי 5 דקות נתן דחיפה לכל אנשי השטח לצאת ולעשות בלאגנים לפתלוגים".
- סיפר הגאון רבי מנחם צבי ברלין שליט"א ראש ישיבת "רבינו חיים עוזר" בבני-ברק: "הוא היה יד ימינו של הגאון רבי רפאל סולובייצ'יק זצ"ל במאבק נגד ניתוחי המתים במסגרת "הועדה הציבורית להגנת כבוד האדם". הרב שטנצל היה נפגש עם כל צמרת הפתולוגים ועושי דברם על מנת למנוע את לקיחת הגופות לניתוח שלאחר המוות; כל מי שאושפז בתל-השומר והיה חשש שהוא עומד למות, הרב שטנצל היה דואג לשלוח שומרים מיוחדים שיפקחו וידווחו על כל חשד. בזמנו, אדם שהיה נפטר, תוך שעה ספורה הוא כבר היה מנותח בבית-החולים, בזכות פעילותו האינטנסיבית של הרב שטנצל הנוהג הנורא הזה בוטל."

חילולי קברים

- סיפר הגאון רבי דוד שמידל שליט"א: "המאבק בחילולי קברים היה בדמו. היו לו קשרים שלא היו לאחרים: הוא הצליח להשיג כתובות של אישים חשובים בשלטון שלא הייתה לאף אחד גישה אליהם. בפגישותיו ובמכתביו הצליח רבי שלמה לעצור חפירות רבות."
- אחד המאבקים הגדולים שנוהלו על ידו ונשא הצלחה רבה, היה נגד "בנק לאומי" שביצע חפירות אסורות באזור מלון "גני חמת" בטבריה.

גיוס בנות דתיות לצה"ל

הרב שטנצל, היה מעורב באי גיוס בנות דתיות לצה"ל. הוא יזם פגישה עם הרבנית רחל נריה, אשתו של הרב משה צבי נריה זצ"ל מרבניה הבולטים של הציבור הדתי והמפד"ל, ושכנע אותה לצאת בקריאת לבנות בנות עקיבא לא להתגייס לצה"ל. הוא יזם פגישה משולשת ביחד עם הרב חיים גריינמן, ובעקבות הפגישה הזו, יצאה קריאה לכל בנות המזרחי לא להתגייס לצה"ל. וכך נולד הרעיון של השרות לאומי.

עמוד אש בקבורתו של הרב יחזקאל לוינשטיין

הרב שטנצל היה תלמידו של המשגיח הרב יחזקאל (חצקל) לוינשטיין עוד שהיה שלמד ישיבה גדולה ביישיבת פוניבז'. לאחר שהיה נשוי הוא עוד היה הולך מידי שבוע בשבת אחה"צ לישיבת פוניבז' בשבת לשמוע את שיעור המוסר שלו. שהוא נפטר בי"ח אדר תשל"ד, אבא כמוכן הלך להלווייה, ואימא ישבה בשעת ערב במרפסת והאכילה את הילדות הקטנות, והייתה לאימא עוזרת מסמינר אור החיים לעזרה לניקוי הבית לקראת פסח. מאחר וההורים גרו ברחוב אהבת שלום, ובתקופה ההיא היה קו שמים נקי עד בית הקברות של בני ברק, אימא ראתה עמוד אש בבית הקברות לכיוון השמים, ואז היא שואלת את הבחורה המנקה את רואה את עמוד האש? והיא ענתה שלא. היא שוב שואלת אתה לא רואה עמוד אש בבית הקברות? ושוב השיבה בשלילה. אימא רשמה את השעה. ושאבא חזר, היא שאלה אותו מתי קברו את הרב לוינשטיין והוא ענה באותו זמן שהיא ראתה את עמוד האש. מי שמכיר את אימא, יודע שהיא לא מרחפת ולא מדומיינת, מדובר

הקמת תחנות הרדיו החרדיות

הרב שלמה שטנצל מברך מימין ליד משמאל הרב יעקב קמנצקי

עוד לפני שהרבנית והרב מלמד חלמו להקים את ערוץ 7, כבר היה הרב שטנצל עם יוזמות רבות חדשניות, ויצירתיות לגבי הצורך של הקמת רדיו חרדי.

- הרב שטנצל יזם, והפעיל מרץ לחצים גדול וציבורי שיאשר לציבור החרדי להקים תחנת רדיו משלו.

פניות לכל גדולי ישראל, על הצורך להקים רדיו.

מכתב ששלח הרב שטנצל לאדמו"ר מגור על הצורך לדרוש אישור תחנת רדיו חרדית ליהדות התורה

מכתב ששלח הרב שלמה שטנצל האדמו"ר מגור הרב יעקב אלטר

למעכ"ת
מרן האדמו"ר מגור שליטא
בני ברק

שלום רב. וברכה.

הנדון: לנוכח הניסיון לאשר היום תחנות רדיו לערוץ 7 וערוצים לש"ס אולי כדאי לדרוש גם ליהדות התורה.

לפני קרוב ל 20 שנה, ביקרנו הרב יואל טוביאס אב"ד שיכון ג' ואנוכי אצל גדולי הדואר, והצענו להקים תחנת רדיו חרדית. כתבתי אז את: תשובותיהם כדלהלן:

- כ"ק הלב שמחה אמר לנו: אניטע גידאנק" ותדברו עם אחי (הפני מנחם)
- ה"פני מנחם" אמר בחיוב וכן אמר "עוד נצטרך טלביזיה חרדית"
- הגר"ש אלישיב, אמר מסכים, המשא כבוד, ואמר לשאול את דעת הגרא"מ שך שליטא,
- הרב של התנגד אז ואמר והוסיף שהדבר עלול להביא למרחץ דמים
- לאחר זמן ספר לי ר' משה גריינמן בנו של ר' שמעריל, כי הרב שך קרא לו, והורה לו להקים תחנה חרדית, והבטיח לו שיתן לו גיבוי אם יתנגדו לו.
- הרבי מבעלו והג מיכל פיינשטיין הסכימו.
- הגר"י קלופט עודד להמשיך.
- האדמו"ר מסלונים (בעל הנתיבות שלום) אמר לי: הרדיו נעשה מחנך הדור, וצריכים להקים תחנה.

בקשר לסכנה הגדולה שישמעו גם תחנות חילוניות, אנשים טכניים אמרו כי ניתן להתקין רדיו המאפשר רק האזנה רק לתחנות שלנו. דבר שיתקן את החלק הגדול המאזין לתחנות האסורות. ויגדור הפירצה.

עם תיקשורת אפשר להיחלם בתיקשורת
הכופל בברכה
ובהכנעה
שלמה שטנצל
בן בת שבע

התקשורת העויינת

בשעתו, שידורי התקשורת בישראל היו מזוהים עם מחנה השמאל שונא הדת, אפילו יותר מאשר בימינו. גופי התקשורת ניהלו מסע תעמולה והסתה מחריד נגד הדת ושומרי-המצוות, ולציבור החרדי כמעט שלא היו אמצעי-נגד כדי להתגונן מפני ההכפשות וההשפלות הבלתי פוסקות. הרב שטנצל השקיע מאמצים רבים בנושא: הוא יצר קשרים עם גורמים בכירים בכלי התקשורת וניסה עד כמה שניתן היה בכלים הדלים שעמדו לרשותו – לפרק ולהפריך את הטענות והמענות שהועלו נגד הציבור החרדי ולהשיב להן תשובה הולמת. לאורך השנים הוא פרסם אלפי (!) מאמרים וידיעות, רובם העצום תחת

שמות עט בדויים, בהם חשף את הצביעות והשקר של מחנה השמאל עוין הדת. כמו כן, פעל רבות לייצר מענה הולם בדמות הקמת גופי תקשורת חרדים.

לדברי הגאון רבי שמחה כהן שליט"א (מחבר הספר "הבית היהודי"), העובדה שיום השידורים של תחנת הרדיו הממלכתית נפתח בכל יום בשעה 6 בבוקר בקריאת פסוקי "שמע ישראל", באה בעקבות יוזמתו של הרב שטנצל.

גם השמעת "זמני כניסת ויציאת השבת" במהדורת החדשות של השעה 3 בצהריים בימי שישי, נולדה בעקבות פעילות נמרצת שלו בנושא במשך שנים.

עוד בעניין "שמע ישראל", ו"כלי תקשורת": בשנת תשנ"ב (4 באוקטובר 1992) התרחש "אסון בייקמ"ר". מטוס בואינג של חברת אל-על, התרסק על שני בנייני מגורים בשכונת ביילמר באמסטרדם שבהולנד. באסון נהרגו 43 אנשים, בהם צוות הטיסה שמנה שלושה אנשי צוות ישראלים ונוסעת ישראלית אחת. אסון זה הוא התאונה האווירית הקטלנית היחידה של אל-על שקרתה כתוצאה מתקלה במטוסה. לאחר מספר ימים נמצאה הקופסה השחורה, אך הסליל עם המידע מהדקות האחרונות היה מקולקל. רק כעבור זמן הצליחו מדענים מארה"ב לשחזר את המידע בסרט הפגוע. בהקלטה נשמע קטע מרגש ביותר: בשניות הקשות והמתוחות הללו, כאשר אנשי הצוות הבינו כי המטוס עומד להתרסק, הם צעקו את מילות "שמע ישראל". כלי התקשורת בעולם השמיעו את ההקלטה המשוחררת המלאה שבה נשמעים אנשי הצוות הישראלים רגעים לפני ההתרסקות. אך בתקשורת הישראלית ההקלטה עברה עריכה: הרגעים שבהם נשמעים קברניטי המטוס צועקים "שמע ישראל" – צונזרו והושמטו מן ההקלטה... הרב שטנצל חשף את הסיפור, ובעקבותיו נאלץ מנהל רשות השידור לפתוח בהליכים לבירור הגורמים העומדים מאחורי המחדל.

ביומנו מתעד הרב שטנצל אירוע מחריד שכותרתו "עלילת הדם הקבועה במוצאי יום-כיפור נפסקה". הנה קטעים מתוך היומן: "20 שנה ברציפות שכלי התקשורת האנטי-דתית משדרים 'עלילת דם' מכוערת שכוונתה לשסות את החילוניים בדתיים ולהתיר את דמם של היהודים הדתיים במדינה. עיתון 'הארץ' נצבע בכותרת אדומה: 'מסורת רגימת אבנים על אמבולנס במחלף נתניה – נמשך ביום הכיפור גם השנה'." במשך כ-20 שנה התפרסמה בערב יום-כיפור הודעה לעיתונות מטעם דובר "מגן דוד אדום", הקורא ליהדות הדתית ולציבור הרבנים למנוע את רגימת אמבולנסים ביום הכיפורים, ובמוצאי יום הכיפורים נשמע הנוסח הבא במהדורת החדשות: "יום הכיפורים עבר ברגימת אבנים על אמבולנס עם חולה ורופא במחלף בנתניה, דתיים רגמו באבנים את האמבולנס". נורה אדומה נדלקה בראשי כאשר שמעתי שנה אחר שנה את אותו ניסוח: וכי אמבולנס עם חולה ורופא נרגמים במשך 20 שנה ברציפות ביום כיפור דווקא במחלף נתניה? מדוע לא פעם בדרום ופעם בצפון?! התקשרתי לכתב שמסר את המידע, והלה סיפר כי הודיע על אמבולנס שנרגם ולא ציין שהרוגים היו דתיים; צוות העריכה הוסיף את המילה 'דתיים', כדי להכפיש ולהפריע את מצב הרוח הטהור והטוב של כ-90

אחוז מהעם ששב מבית-הכנסת ביום כיפור. אותו כתב גם מסר לי את מקור הידיעה השנתית – משטרת השרון. בשיחה עם דובר המשטרה הוא אמר, שאותם רוגמים באבנים הם צעירים חילוניים, הידועים במשטרה כעבריינים בעלי עבר פלילי, ושום גורם רשמי לא דיווח על יהודים דתיים שרוגמים באבנים – להיפך, הדתיים הם הראשונים להסיע ביום כיפור ילדות וחולים. "הרב שטנצל ממשיך וכותב: "כלומר, התרחשה כאן "עלילת דם" איומה מהזן הנמוך והשפל ביותר: בארץ-ישראל, במדינת היהודים, אנשי תקשורת שונאי ישראל עד טירוף הדעת והחושים, המקצוענים בשיסוי והדבקות כל תווי הגנאי על היהדות ועל היהודים הדתיים, מעיזים במשך כ-20 שנה לחזור על שקר מתועב, כדי להשחיר את דמותו של הציבור החרדי. יש לציין, כי מאז ביצוע התחקיר כבר שנתיים שההסטה נפסקה. בשנה שעברה, לא שודרה ידיעה על רגימת אבנים, אך עורך החדשות במוצאי יום כיפור ידע לנסח את החדשות כך: "יום כיפור הסתיים בתקיעת שופר בכותל המערבי; כ-50,000 ישראלים מילאו ביום כיפור את חופי הכינרת"... נו, כאשר היהדות הולכת וגוברת, כאשר כל הכבישים שוממים בכל הארץ, התקשורת מדווחת על 50,000 מתרחצים ביום כיפור בכינרת; אנשי טבריה מגחכים: היו אלו כמה אלפי ערבים מכפרי הגליל. רע לשטן בנשמה כשהוא רואה את עם-ישראל מטהר את עצמו בין אדם לקונו ובינו לרעהו בחיבה וברעות. הוא רוצה לבקע ולרמוס את כל הטוב הנאצל בעם היהודי, אך הרעל צריך מורעלים כדי להרעילו. אולם משימתם לא תצלח, העם היהודי חוזר אל עצמו, אל מקורותיו ואל אלוהיו."

הקמת יתד נאמן

הרב שטנצל חש, שהציבור תלוי בעיתון אחד כמו עיתון המודיע, הוא היה מיזומי וממקימי הקמת עיתון יתד נאמן. ביחד עם הרב שלמה זלמן וייסשטרן הוא דחף ועודד את הקמת יתד נאמן, על מנת שיהיה שופר גם לציבור הליטאי. גם בהקמת "דגל התורה" היה מעורב, ואף הוצע לו מקום ברשימה.

קירוב

גולת הכותרת בפעילותו הייתה: קירוב לבבות העם אל הבורא, אל תורתו ואל מצוותיו. פעילות זו החלה בבחירתו בפעילות קירוב במעברות "באר יעקב", המשיכה בחברותו בראשות ארגון "הפעילים", התחזקה בעמדו בראשות ישיבת "פורת יוסף ברחובות" והוסיפה להתעצמה במלחמתו הבלתי פושרת לאורך עשרות שנים במיסיון, בחילוניות ובשלוחותיהן. במסגרת מאבקיו נגד המיסיון, אף יצר קשר עם האפיפיור 'פאולוס השישי' ודרש ממנו למנוע ולהפסיק את התופעה הבויה של העברת יהודים על דתם בארץ-הקודש.

רעיונות ששמע במהלך פעילותו לקירוב-רחוקים מן החוזרים-בתשובה, מצאו ביטוי בפנקסיו. הנה שתי רעיונות, מיני רבים, ששמע מעולה רוסי:

- "שמעתי מהרב יוסף דב גרינברג, יהודי שעלה מרוסיה הסובייטית, דברי התעוררות שהביא מ'שם'. הוא שמע ב'ריגה' שאלה: כתוב על הימים הללו: "דרשו ה' בהמצאו, קראוהו בהיותו קרוב" (ישעיהו נה, ו). וחז"ל הקדושים מפרשים (ראש-השנה יח א), שפסוק זה עוסק בימים שבין ראש-השנה ליום-הכיפורים, שהשם-יתברך ממציא את עצמו ומתקרב אליהם. ושאלו היהודים ברוסיה המצויים בהתעוררות רוחנית של אלפי בעלי-תשובה, שהרי הקב"ה מצוי בקרבנותנו במשך כל השנה, וכמפורש בפסוק אחר: "מלוא כל הארץ כבודו" (ישעיהו ו, ג)?! וענו על כך במשל: באקלים הגשום של רוסיה מצויים מחסני ברזל שחשופים לגשם והמתכת נחלשת במשך הזמן; וכאשר רוצים לדעת אם הברזל נאכל מהחלודה או נשאר ברזל, תוחבים מגנט ארוך לתוכו – אם חשים משיכה למגנט בערימה, הדבר מלמד על קיום ברזל, אך אם המגנט לא חש בתגובה, אות הוא על חלודה וחיידון גמור. כן הדבר בין ראש-השנה ליום-הכיפורים: הקב"ה יורד ומתקרב לליבותיהם של כל בני-ישראל בכל מקום שהם – אם היהודי חש בליבו איוושהי משיכה והתעוררות לקב"ה, אות הוא על חיים, אך אם הלב דומם ללא תנועה וניד כל שהוא, אות הוא על גוויעה רוחנית, עילפון וכריתות; בימים אלה יכול כל יהודי בכל מצב שהוא לדעת היכן הוא עומד באמת, כדי שיידע מה עליו לעשות. מבהיל!"
- רעיון נפלא נוסף ששמע מאותו יהודי וכתב אותו למשמרת: "המזמור "אשרי יושבי ביתך" בתהילים מורכב מפסוקים המתחילים באותיות הא'-ב', ומסתיים במילים: "ואנחנו נברך י-ה מעתה ועד עולם". לעומתו, מזמור קי"ט בתהילים – "אשרי תמימי דרך", מורכב מפסוקים המתחילים באותיות הא'-ב' 8 פעמים! היינו מצפים שהמילים המסיימות את המזמור יהיו חיוביות לא פחות מאלו המסיימות את "אשרי יושבי ביתך". אך, ראה זה פלא המזמור מסתיים במילים קשות: "תעיתי כשה עובד בקש עבדך, כי מצוותיך לא שכחתי". מדוע? אלא, שכאשר יושבים בתוך הבית ניתן להגיע בקלות לתכלית טובה, אולם בנסיעה בדרכים – מי יודע לאן הולכים ומגיעים אפילו אנשים שהם בגדר 'תמימי דרך'..."

ביומניו מספר רבי שלמה על רעיון מרתק ששמע מרבי מיכל פיינשטיין: "לפני זמן התלווה הח"מ עם הגאון ראש הישיבה רבי מיכל פיינשטיין שליט"א לתל-אביב. דובר על מצבה הרוחנית של ת"א, וסיפר הגאון על אותה שנה בה שהה מרן הגר"י סולוביצ'יק מברסק זצ"ל בת"א בימי המצור של תש"ח בירושלים, והתגורר בבית חתנו: פעם שאל הרב מברסק את חתנו על מספר בתי הכנסת ובתי המדרש שמצויים בת"א, וחתנו נקב בכמה מאות; הרב הופתע מגודל המספר בעיר החילונית. הרהר הרב ואמר: "החילונית ביקשה לעקור את הכול ולא הצליחו; נראה – כי להצמיח אידישקייט קשה, אולם לעקור אידישקייט הדבר קשה ביותר..." (ובלשונו: פלאנצין אידישקייט איז שווער, אובער רייסין אידישקייט איז נאך שווערער...).

רבי שלמה ממשיך וכותב: "החילונית הצינית חשבה כי ניסרה את העץ היהודי עד עפר, ושוב לא יצמח, והיא תירש אותו, אולם השורשים מתחת לפני האדמה המשיכו לפעפע; אותם מאות דורות של יהודים שמסרו את נפשם על קדושת השם, ואת העוצמה

הרוחנית הזו הורישו לבניהם אחריהם, גם אם צאצאיהם התחברו עם גורמים רעילים זרים, אולם היסוד והשורש האיתן והבריא זעק מן האדמה ומן הנשמה ללב ולגנים היהודיים; התגלה, כי הקול שנשמע אינו זר וחיצוני, אלא הוא עצמי, אישי ואמיתי. הקולות היהודיים של תנועת התשובה, כה מתאימים ומשתלבים עם הקול היהודי הפנימי; כך התקשרו, התלהטו והתאחדו אור הנר הפרטי עם אור השמש היהודית הכללית."

ראש-חודש: יום שבתון לאומי

רבי שלמה פעל רבות להפיכת ימי ראש-חודש לימי-שבתון לאומיים, תוך החייאת החשיבות של ראש-חודש כמסורת ישראל מקדמת-דנא. הוא האמין שכך יהיה ניתן לחנך את ילדי ישראל לערכים ולתפיסות שעיצבו את העם היהודי במשך אלפי שנים.

הנה קטעים מתוך מכתב שלו מתחילת שנות ה-80 שיועד לשר החינוך דאז וכולון המר: "אמרו חז"ל (סנהדרין מב א): "אלמלא זכו ישראל להקביל פני אביהן שבשמים כל חודש וחודש - דיים". הרי כי המינימום של אמונה חיה שחייב בה האדם – הוא פעם בשלושים יום, שתיים-עשרה פעמים בשנה. בעבר, יום ראש-חודש היה אסור במלאכה ושימש כיום חג בעם ובבית-המקדש. הרעיון הזה נפלא גם כיום: ישנה בעיה כיצד אפשר ללמד את כל העם נושא שלם ואיך ניתן למלא בתוכן את הריקנות והשיממון הרוחני בהם הוא מצוי; אמנם תקופת הימים-הנוראים מרוממת את העם, אך במרוצת השנה יש 'חור' מכרסם.

מן הראוי לגבש תכנית לחלוקת 12 חודשי השנה ל-12 נושאים מרכזיים ביהדות, שתיועד לכלל בתי-הספר – היסודיים, התיכוניים והעל-תיכוניים, תפורסם בתקשורת הממלכתית ובעיתונות ותתקבל בכלל בתי-הכנסת ובמקומות הפעילות השונים. מוצע, כי כל בתי-הכנסת יערכו מסיבות עם סעודת מצווה (כלשון השולחן-ערוך (סימן תיט סעיף א): "מצווה להרבות בסעודת ראש-חודש"), וכן לימוד משותף והרצאה על הנושא המרכזי של אותו חודש. ניתן לקבוע ולשבץ את החודשים והנושאים כך: תשרי – קירוב-רחוקים וכבוד המועדים; חשוון – קביעת-עיתים לתורה: תנ"ך, משנה, גמרא, הלכה, אגדה, מחשבת-ישראל וכו'; כסלו – חינוך-הילדים וחינוך פנימי (שיפור המידות והמעשים); טבת – החדרת תודעת כשרות הבשר והמאכלים ושיפור הייצור הכשר; שבט – הסברת ערך השבת: כבוד-שבת, עונג-שבת ואיסור עבודה בשבת; אדר – עיסוק בשבחי ארץ-ישראל, וחיזוק הבית-היהודי וטהרת-המשפחה; ניסן – אמונה, אהבת ה' ויראת ה'; אייר – כיבוד ההורים, המורים והמסורת היהודית; סיון – צניעות וענוה: לבוש, דיבור ובית; תמוז – שמיטה: הרעיון והמעשה; אב – חסד, אהבת-הבריות, הימנעות מלשון-הרע; אלול – תשובה: באופן פרטי ובעידוד תנועת התשובה בכלל.

בכל שנה ישולבו מספר נושאים חדשים מתוך 613 המצוות שכל עם-ישראל נצטווה עליהם מפי הגבורה."

הוא מסיים וכותב: "זהו הפתרון הנראה לעין להכנסת והעלאת יישום התודעה היהודית על פסים מעשיים ועקירת ה'עם-ארצות', הבורות והתלישות מהיהדות שאנו כה לקויים בהן."

ילדי טהרן

יוסי שריד

חוף נפרד בשרתון בימים נפרדים לגברים ונשים בתל אביב

עד לפני שלוש שנים, הציבור החרדי הגיעו נשים וגברים לשחות בים באותו יום, והיה רק גדר הפרדה של 200 מטרים בתוך הים. מי ששחה יותר, זה גרם לבעיות של צניעות. הדבר חרה לאבא, והוא ביחד עם שוקי צביון, חתנו של הרב חיים קנייבסקי, נרתמו לעניין ויצאו בפעילות ציבורית, עד שהעניין בוטל, ונקבעו ימים נפרדים לגברים ולנשים. אבא אהב מאוד ללכת לים, הוא גם נהג לקחת ברכבו את הרב חיים גריינמן לחופה של תל אביב.

כמו-כן, ניהל רבי שלמה קמפיין ציבורי גדול נגד פרסומי השחף של חברות מסחריות שונות.

רבי שלום שבדרון

כשהיה בחור, ארגן שלמה הבחור, דרשות עבור המגיד הירושלמי הרב שלום שבדרון. יש חלופת מכתבים בין הרב שבדרון להרב שטנצל שהיה תלמיד ביישיבת חברון. המכתבים והשאלות ששואל הרב שבדרון את שלמה הבחור, מאוד מעניינת, לגבי שיטת התעמולה לגיוס אנשים לשמיעת דרשותיו.

- בכל המבחנים שערך הרב שטנצל שנים לאחר מכן של חתן המשנה הגיע הרב שלום שבדרון להשתתף במבחנים, ובבנייני האומה בירושלים אמר הרב שבדרון להרב שטנצל: "איך ויל זיין מיט דיר און גן עידן" (אני רוצה להיות איתך בגן עדן) הרב שטנצל השיב לו: אני עוד אזכיר לך את זה...

במשך כמעט 40 שנים, היה פוקד את בית הכנסת דברי שיר בבני ברק, על מנת להשתתף בשיעורו הקבוע של הרב יצחק זילברשטיין מידי יום שני בערב בשעה 8:30 בערב. הרב זילברשטיין מאוד חיבב אותו, הרב שטנצל הסיע במשך שנים את הרב זילברשטיין לביתו לאחר השיעור. בסיומים של משנה יומית והלכה יומית הרב זילברשטיין קרא לשומעי שיעורו להצטרף ללימוד.

בהספד שנשא עליו הרב זילברשטיין, הוא אמר: "הרב שטנצל היה נסיר! הוא היה מרגלית לטושה מכל הכיוונים!"

כולל ולו'ין

הקמת הוועדה למען השבת

הקמת הוועדה למען השבת הקמת הוועדה למען השבת, זה הייתה אסיפה של מספר עסקנים ורבנים בכיתו של הגאון רבי חיים גריינמן, ושם הוחלט להקים את הוועדה למען השבת. רבי חיים הציע לתת את תפקיד יו"ר הוועדה לרב שטנצל, אך הרב שטנצל הציע את הרב צבי גלסנר, וכך קמה לה הוועדה למען השבת.

לדברי הרב גלסנר: "הרב שטנצל היה מאוד יצירתי ומיוחד גם בהתחלה כבר היה לנו קשיים. רשת העמותות סירב לרשום אותנו כעמותה. כל השמות ששלחנו הוא פסל לנו. לרשם העמותות. נמאס מאיתנו, הרב שטנצל המציא את השם, והוא חתום כקופירייטר שהמציא את השם כי נגמרו לנו השמות, המפעלים המרכזיים למען השבת.

- הוא היה מגיע סתם יום של חול מעלה רעיונות, מגלגל רעיונות, הבעיה של הוועדה למען השבת, שבסך הכל היינו מוגבלים במספר הפרויקטים שיכולנו לבצע. גם הממשלה רוב ההחלטות שלה נשארות על הנייר. והיה חוסר אנשי ביצוע. היה לו ארסנל של רעיונות שהוא והצוות של חברי הוועדה למען השבת היו מעלים. אך היינו אני וחצי מזכיר.

השינוי האמיתי מספר הרב גלסנר קרה, כאשר הרב מנחם פרוש, מינה אותי במשרד הרווחה. ואז עשינו שינויים גדולים יישמנו את כל מה שלמדנו בכל שנות הפעילות בוועדה.

- למאבקים על השבת. עיתון המודיע היה סקפטי לגבי הפעילות של הוועדה למען השבת, בעיני חברי הכנסת החרדים היינו לצנינים.
- חברי הכנסת החרדים, רצו נציגות שלהם בתוך הוועדה למען השבת, אבל אני לא הסכמתי, על מנת שלא תהיה צבע פוליטי לוועדה.

- כשקיבלנו את משרד העבודה והרווחה אצל מנחם פרוש, היה בום לא נורמלי. אנחנו מדברים ב- 1981 שהוקם הוועדה למען השבת. היינו מתכנסים מידי שבוע, בתחילה המשרדים של הוועדה למען השבת היה ברחוב יבנה בדירה שהשכיר לנו הרב יצחק זילברשטיין שליטא.
- הצוות הדומיננטי היו"ר הלברשטט, מרחוב ראבד שהיה סגן ראש עיירת בני ברק. ונפטר. הרב שלמה שטנצל, הרב מרדכי וייכלדר, הרב שרנסקי, הרב רפאל רוטשילד, והרב אליהו רפול. הרב שטנצל היה הרוח החיה.
- הוא גם פעל בסיוע צוות משפטנים לנסח את טיוטת "חוק השבת".

מרוץ מכוניות בשבת

בשבת כ"ב בחשוון תשל"א (21.11.1970) תוכנן מרוץ מכוניות גדול בעיר אשקלון, בהשתתפות רכבי מרוץ מכל העולם. הציבור החרדי נועק נגד חילול השבת ההמוני וביקש לדחות אותו ליום חול, אך כל התחוננים נפלו על אוזניים ערלות והמרוץ עמד להתקיים כמתוכנן. ולפתע, ברגע שאחרי האחרון, לאחר שכל הנהגים וצוותיהם כבר הגיעו לארץ, התקבלה הודעה לקונית ש"המרוץ יידחה עקב תקלה לא צפויה". מעבר להודעה לא ניתן כל הסבר לעיכוב המפתיע. בנו של רבי שלמה, מגיד השיעור הנודע הרב יונתן שטנצל שיחי', סיפר על מה שהתרחש מאחורי הקלעים: "משראה אבי כי כלו כל הקיצין ואין כל דרך אחרת למנוע את האירוע, הוא התקשר לתחנת הרדיו הממלכתי 'קול ישראל' מטלפון-ציבורי, וסיפר שנודע לו שהחרדים רכשו חצי טון של מסמרי פלדה והם עומדים לפזר אותם על המסלול של המרוץ, מה שעלול לסכן את חיי המשתתפים... האיום האנונימי שודר בחדשות 'קול ישראל', וכאשר שמעו על כך נהגי המרוצים הגויים הם הודיעו למארגנים שהם פורשים מן המרוץ עד שהאיום יאוטר ויסולק."

הקונה בצרכניית יד עזרה שאיבדה 50 שח

פעם הוא ראה שתי נשים מתקוטטות בצרכניית יד עזרה בבני ברק למי שייך החמישים שקלים שהיה על הרצפה. זה שעוד הצרכניה של הרב אשר פריינד היה קיים ברחוב שלמה המלך המך בבני ברק, כל אחת מהנשים הניציות רצתה לאכול אחת את השנייה, כאילו החמישים שקלים שייכת לה. אז אבא שרצה לסיים את המריבה לקח 50 שח מהארנקו ובא ב"תמימות" ואמר להם מצאתי כאן 50 שח, אולי זה שלך? וכך נגמרה המריבה. את הסיפור סיפר יהודי לאימא שהיה במקום וסיפר לה על הצדקות של אבא.

איש מוסר ומחשבה

כ'איש מוסר' בכל נפשו ומאודו, היה רבי שלמה עורך עם עצמו חשבון-נפש תקופתי ומעלה על הכתב תובנות מוסריות עמוקות והגיגי דעת ותבונה. בביתו נותרו עשרות קלסרים עם כתביו השונים בתורה, במוסר ובעשייה ציבורית.

בגיל 25 הוא כתב לעצמו כך: "האדם – ימי חייו שבעים שנה, שהם 25,550 יום. אני עברתי מתוכם למעלה מ-9,000 יום. כל יום המתקדם צריך לצאת עם "משהו" לקראת חזרת נשמתי אל בוראי, אם גידול בתורה, בידיעה ובדבקות, זיכוך הלב וטהרתו, עשייה למען כבוד התורה בין הבריות, שגם לאחר הסתלקותי מהעולם יימשך כבוד ה' כאן בארץ."

בגיל 27 הוא כותב כך: "הגעתי בחסדי ה' לשנתי ה-27 (9,935 יום) מ-70 שנים שניתן לאדם (25,550), ונשארו 43 שנה (15,615). הנפש פעילה ומגיבה תמיד, אם בחזקה ואם ברפיון. לכל הווה אפשר להגיב תגובה אחת, אי-אפשר להגיב בבת-אחת על מספר עניינים; יכולות להיות שתי תגובות צמודות בזה אחר זה לחיוב ולשלילה, אולם הן לא בבת-אחת; לפיכך, האדם יכול להעמיד לנוכח הנפש עניין חיובי כדי שהתגובה תהיה חיובית."

רבי שלמה ממשיך וכותב: "בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין – א"א לנצח את היצה"ר ללא תורה. המרירות הרבה שיש לי על החילוניות התוקפנית והרצון להילחם בה, אין להם בסיס, כי לתקן אפשר רק ע"י התורה ולא בשום אמצעי אחר; אפשר להחניק כאן, ומאידך תצא התפרצות מכיוון אחר. לפיכך, שאיפתי לייעוד בחיים וכן לפרנסה – צריכה להתקשר עם צומת של הפצת תורה, ללמוד תורה, לחדש וללמד תורה לאחרים; עניינים שאין להם קשר ישיר לתורה – לא להזדקק אליהם. פעולות הכלל צריכות לקחת זמן מועט מזמני וממחשבתי, ועיקר הזמן חייב להיות בתורה; כשם שגופי מוכרח לזרימת דם בעורקי גופי ונשימת אפי, כך הנשמה שהיא עצומה מהגוף חיותה ע"י לימוד והרהור בדברי-תורה וזהו מזונה; כל זמני חייב להיות מורכב אך ורק ממחשבת תורה ותפילה ובקשה לבורא."

מאור פנים ומידות טובות

סימן הזיהוי המובהק של רבי שלמה היה "מאור פנים". חיוכו החם והלבבי, מילותיו הטובות והמעודדות, השמחה האמיתית בשמחת השני, ולא פחות מכך השתתפותו העמוקה בצער האחר – כבשו לבבות. אנשים סיפרו, שהיו משתדלים להיפגש עמו ב'אקראי' ברחוב, כדי לקבל ממנו מילה טובה עם חיוך רחב ומאיר.

בהספד שנשא הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, הוא אמר: "הרב שטנצל היה נסיך! הוא היה מרגלית לטושה מכל הכיוונים!"

הגאון רבי אברהם ישעיהו מן, בנו של הגאון הגדול רבי מרדכי מן זצוק"ל, סיפר במהלך השבעה: "כשהרב שטנצל היה מדבר איתי, הוא היה באמת מתלהב מאיזה ווארט ששמע ממני, זה לא היה סתם פרגון! מכל אחד הוא היה 'מקבלי', הוא קיים למעשה את דברי חז"ל 'איזהו חכם – הלומד מכל אדם' (אבות ד, א)".

הגאון רבי משה דוד ליפקוביץ שליט"א, הגדיר אותו כך: "לרבי שלמה הייתה 'עין טובה!' הוא תמיד הוא שמח מאוד כאשר היה שומע על איזו שמחה שהייתה אצלי. הרבה יותר קשה לשמוח ב'שמחה של השני' מאשר להצטער ב'צער של השני'. היה לו את הכוח לשמוח בשמחה של השני".

מנהלה הרוחני של ישיבת פוניבז' הגאון רבי אליהו אליעזר דסלר שליט"א אמר: "הארת פנים ואצילות המידות של הרב שטנצל הייתה מיוחדת במינה, הוא מאוד עוודד אותי להוציא את הספר על "הסבא מקלם", אני זוכר את זה כמו היום, שנפגשתי איתו לפני כמה עשרות שנים ביום שקיבלתי את הכריכה של הספר מוכנה מהדפוס, והוא כ"כ התרגש בשבילי, הוא נתן לי את התחושה של שמחה אמיתית בשמחתי על הוצאת הספר".

כ"ק האדמו"ר מדארג שליט"א בשבעה: "הרב שטנצל הגיע אלי הביתה לפני 25 שנים; הוא הסביר לי איזה מהלך בספר "קדושת לוי" בצורה מיוחדת, וראיתי עליו הכנעה גדולה". האדמו"ר סיים: "אר איז גייואיין אגרוייסר ארליכר איד".

כאשר נפטר, פרסם ידיד נעוריו הגה"צ רבי אורי וייסבלום שליט"א, מנהלה הרוחני של ישיבת 'נחלת-הלויים' בחיפה, מאמר מיוחד בשבחו. הנה כמה קטעים מדבריו: "מאז היותו בחור וכל שנות חייו, היה ער לפקוח עין על כל יחיד השרוי במצוקה, הן אישית, הן משפחתית, הן חברתית, להתמסר בכל כוחו להחזיר לו שמחת חייו. שום ממשול לא עצר אותו בביצוע המשימה שנטל על עצמו ולא נח ולא שקט עד שהביא את הדבר לידי גמר. האיר פניו בצורה מופלגת לכל קשה יום, בהיכנס למצבו עד פרטי פרטים ולהושיט יד תומכת לחלץ אותו ממצוקתו. כמה כאב ידידי הדגול, הרב ר' שלמה ז"ל, על נשמות יקרות שנדחו מדרך התורה, לקרבם לתורה ומצוות, להראות להם את המאור שבתורה, את היופי שבחיי תורה, את האושר שבקיום מצוות – כך השיב רבים רבים מלהיות נידחים מקרבת ה'. זהו הצד האחד במטבע אישיותו. צד נוסף היה, שלא היה ידוע כ"כ – הוא העבודה האישית שלו עם עצמו. הרב ר' שלמה ז"ל, כשהיה קורא או שומע הערה כל שהיא, הנוגעת לתיקון מידה מסוימת, או חיזוק במצווה, או התעוררות לתפילה או לעבודת ה' – בלי כל הבדל אם המקור היה ספר מוסרי או חסידי וכד' – היה נוטע את ההערה עמוק בלבו וחי אותה בכל אבריו – וכך מעביר אותה לאחרים, לאחר שהוא עצמו נתעלה ממנה. ואחרון אחרון – המשנה היומית וההלכה היומית. כיום, כשקיים המפעל הענק הנקרא "דרשו", הש"ס המבואר על מגוון אופניו, המשניות המבוארות והמומחשות ועוד כהנה וכהנה ספרי עזר להקל על הלומדים – מציאות שהגדילה את ציבור הלומדים באלפי אלפים – אין חידוש בריבוי עסק התורה ב"ה, אך בשעתו, לפני ארבעים-חמישים

שנה, שכל המערכת הענקית הזאת לא הייתה קיימת והייתה נצרכת עבודת נמלים להפיץ עניין לימוד המשנה היומית וההלכה היומית, בלי שקיימים הכלים המתאימים להפצה הזאת – הרי דבר זה היה כרוך במסירות-נפש גדולה ובהתגברות על מכשולים רבים, אעפ"כ התמסר הרב ר' שלמה ז"ל לכל זה."

מכתבי-ידו של רבי שלמה אנו לומדים על שאיפותיו בתיקון-המידות: "לא לפלוט הרגשות לבד בגדר "לא יחפוץ כסיל בתבונה כי אם בהתגלות לבו" (משלי יח, ב). להיות שומע ומקבל 'פנימיות' ו'הרגשה' של אחרים, אף אם קטנים ממני כביכול. אל תבטח על ה'מבינות' שלך, אלא למד מכל אדם! – איזהו חכם? הלומד מכל אדם! להיות אוהב הנבונים ודורש טובתם להידבקותם בה' וטובתם הגשמית. לא לראות חסרון בשני! כל חסרון שאני רואה – צריך להיות מיד בתפילה לד' שיתקן את זה; עצוב – להתפלל שה' ימלא את חסרונו וייתן שמחה בלבו; מידה רעה – להתפלל שיידבק בה' וממילא תסור המידה הרעה. לא לחשוב על הרעים ועל מפלתם הגשמית, אלא – "אהבת צדק ותשנא רשע" (תהלים מח, ה): הקב"ה בחר באברהם אבינו ע"ה משום שניסה ללמד זכות אפילו על רשעים גמורים. ענווה ושפלות פותרות כנראה את כל בעיות האדם: כשאני מכיר שאני השפל מכולם וכולם גדולים ממני מכל סיבה שהיא, עקב מעלת הזולת וקוטני – הרי שאינני רוצה להיות גדול מהשני, וממילא אין תחרות עם אף אדם. בכך אני מקבל גם את עצמי וגם את השני."

ואכן, התבטלותו של רבי שלמה הייתה מפעימה. היה שגור בפיו המשפט: "אני – התלמיד שלך; ואתה – הרב'ה שלי". מאות ואלפי 'רבע'ס' היו לו לרבי שלמה...

בערב פסח של שנת תשס"ח התקיים אירוע נדיר שמתרחש אחת ל-28 שנה: מעמד 'ברכת החמה'. רבי שלמה הלך לבית המדרש "משכנות-יעקב" הסמוך לביתו, שם התקיים המעמד לאחר התפילה, כשאליו נלווה נכדו הצעיר בן ה-10. ולפתע, בעוד הריקודים מתחילים, הוא חש ברע, ותוך שניות איבד את שיווי משקלו וצנח לקרקע כשהוא נחבל קשות בפניו ובגופו. בבדיקות שנערכו אחר כך, התברר כי עבר באותה שעה אירוע-מוחי. תוך דקות ספורות יללות של אמבולנסים ניסרו את הרחוב, וכוחות הצלה נהרו למקום כדי להעניק לו טיפול רפואי ראשוני. הנכד שהיה אחוז בהלם עמד בצד בלי יכולת להגיב. אלא שלפתע סימן לו רבי שלמה לגשת אליו, כי ברצונו לבקש ממנו דבר מה. הנכד ניגש בחשש וראה את סבו חיוור כסיד, גופו רוטט ורועד, ועל פניו מסכת חמצן גדולה. הוא התקרב לשמוע את דבריו, ושמע אותו ממלמל במאמץ מספר מילים שנקטעו שוב ושוב עקב החולשה בה היה שרוי: "בבקשה תלך לסבתא ותאמר לה שאני מרגיש מצוין ואין לה כל סיבה לדאגה ולחשש; מדובר בחולשה חולפת, ורק הפנו אותי לבית-החולים לבדיקות פשוטות". זה מה שהטריד אותו בשעה קשה זו (מפי נכדו הרב יצחק סילמן).

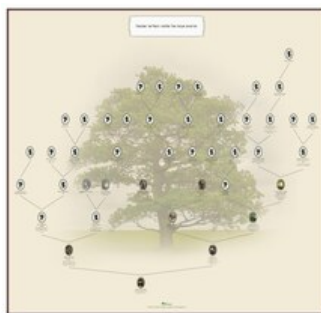
סח הגאון רבי אליהו מן שליט"א: כאשר רבי שלמה זצ"ל נפטר, סיפרתי למרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל אודותיו: "לפני עשרות שנים, עמד הרב שטנצל בחנות 'יד עזרה'

בבני-ברק לקניית מצרכים לשבת, ולפתע הוא שומע צעקות רמות מכיוון הקופות. הרב שטנצל פנה לברר על מה המהומה, וראה אדם חילוני צועק וחובט בפראות באברך חרדי צעיר ומעודן. החילוני איבד שטר של 50 ₪ – סכום עצום באותם ימים, והאשים את החרדי בגניבה בטענה שדקות ספורות קודם לכן ביקש מהאברך לפרוט את השטר הגדול והלה ענה כי אין בידו סכום כזה. ניכר היה שהחרדי דובר אמת לאמיתה, והחילוני, מתוך מצוקתו, טפל עליו עלילה חסרת שחר. עשרות סקרנים התגודדו סביב הניצים, כדי לראות איך ייפול דבר. רבי שלמה לא היה מסוגל לראות את המחזה המביש. הוא שלף מארנקו שטר זהה, ניגש אל המתפרע ושאל אותו: "האם השטר הזה שלך?!" החילוני נעץ בו מבט זועם ועיון, תפס את הכסף, ופנה לדרכו – ללא כל אמירת סליחה ותודה. רבי שלמה ביקש לצאת ולהיעלם מהמקום, אך אדם שראה מהצד את המתרחש עצר אותו ושאל: "כיצד אתה מרשה לעצמך לתת למתפרע חילוני סכום כה גדול במתנה, בשעה שהוא כלל אינו יודע מזה וחושב שהשטר שלו, וקרוב לוודאי שבהמשך יגלה את השטר המקורי בתיקו או בבגדיו?!" ובפרט שאני יודע שכעת אין לך את האפשרות לקנות את המצרכים שרצית?". הרב שטנצל השיב בפשטות: "מצוות 'ואהבת לדעך כמוך' נדירה כגון זו – יקרה לי הרבה יותר!", ולא יסף; פניו קרנו מאושר ומאהבת-ישראל. הוא התבייש על שגילה מעט מגישתו האצילה, ומיהר את צעדיו לבית המדרש". מרן הגר"ח זצוק"ל הגיב בהתרגשות רבה: "יותר מזה כבר לא צריך להגיד דבר נוסף על ר' שלמה שטנצל..."

ילדיו

חלק מילדיו ונכדיו

אילן היוחסין של משפחת הרב שלמה שטנצל

•

About this digital edition

This e-book comes from the online library [Wikisource](#)^[1]. This multilingual digital library, built by volunteers, is committed to developing a free accessible collection of publications of every kind: novels, poems, magazines, letters...

We distribute our books for free, starting from works not copyrighted or published under a free license. You are free to use our e-books for any purpose (including commercial exploitation), under the terms of the [Creative Commons Attribution-ShareAlike 3.0 Unported](#)^[2] license or, at your choice, those of the [GNU FDL](#)^[3].

Wikisource is constantly looking for new members. During the realization of this book, it's possible that we made some errors. You can report them at [this page](#)^[4].

The following users contributed to this book:

- נתן טוביאס
- Nahum
- CommonsDelinker
- Roxette5
- מ-ב-צ
- Inkbug

- Mimi4040
- דודי פרידמן
- עודד פרידמן
- DarwIn
- Dovi
- Eitan96
- לוינוני-YL
- Chris 73
- Ras67

-
1. [↑https://wikisource.org](https://wikisource.org)
  2. [↑https://www.creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0](https://www.creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0)
  3. [↑https://www.gnu.org/copyleft/fdl.html](https://www.gnu.org/copyleft/fdl.html)
  4. [↑https://wikisource.org/wiki/Wikisource:Scriptorium](https://wikisource.org/wiki/Wikisource:Scriptorium)